

การวิเคราะห์ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา

An analysis of Selected Factors Affecting the Effectiveness of the Buddhism-Oriented Schools Focusing on Public Mind

เลิศศิลป์ รัตนมุลิกและ สุบิน บุระราช

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยแบบผสมผสาน มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผล (2) เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผล และ (3) นำเสนอแนวทางการพัฒนาประสิทธิผล ของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และครูของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา จำนวน 590 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก และแบบสังเกต วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐาน คณิตหรือค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความแปรปรวนและความน่าจะเป็น ของตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตได้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผล ได้องค์ประกอบหลัก จำนวน 6 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 44 ตัวบ่งชี้ โมเดลปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผล มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก ค่าไค-สแควร์ (X^2) = 112.77 องศาอิสระ (df) = 98 ความน่าจะเป็น (P) = 0.09 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (GFI) = 0.98 ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว (AGFI) = 0.96 และดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ (RMSEA) = 0.02 ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม อิทธิพลรวมมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร สำหรับแนวทางการพัฒนาประสิทธิผล เชนนโยบาย มีจำนวน 6 ข้อ

คำสำคัญ: ปัจจัยคัดสรร, ประสิทธิผล, โรงเรียนวิถีพุทธ, จิตอาสา

Abstract

The purposes of this survey research were: (1) to develop the effectiveness indicators; (2) to analyze selected factors affecting the effectiveness; and (3) to propose schemes to develop the effectiveness of the Buddhism-oriented schools focusing on public mind under The Office of Basic Education Commission (OBEC). There were 590 samples including school directors, vice directors, and teachers in the Buddhism-oriented schools. Research instruments used were questionnaires, interview forms, recording forms, and observation forms. Descriptive statistics were used to analyze the data. The results revealed that the development of effectiveness indicators consisted of 6 main elements and 44 indicators. The model of selected factors affecting the effectiveness was compatible with empirical data by considering Chi-square (X^2) of 112.77, the degree of freedom of .98, probability of .09, GFI of .98, AGFI of .96, and RMSEA of .02. The factors directly, indirectly, and wholly influencing on the effectiveness were the organizational

environments. There were 6 methods for developing the policies in morality and ethics such as the integrative tasks, innovating moral and ethical first-class schools, and carrying on the doctrine in schools. Furthermore, there were 9 methods in practice and taking action such as forming the strategic plans, teaching and learning morality and ethics connecting to real life.

Keywords: selected Factors, effectiveness, Buddhism-oriented school, public mind

ความนำ

จากปัญหาสังคม อาทิ เช่นปัญหาความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน ปัญหาทางศีลธรรมและจริยธรรม และปัญหาทางด้านจิตใจจนทำให้ห่วงว่าปัญหาต่างๆ เหล่านี้จะเป็นอุปสรรคต่อ การพัฒนาประเทศในอนาคตโดยเฉพาะปัญหาทางด้านเด็กและเยาวชนที่จะเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศในอนาคต ซึ่งในปัจจุบันนี้เด็กและเยาวชนที่กำลังอยู่ในวัยศึกษาเล่าเรียน มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม อาทิ การแต่งกายไม่ถูกต้อง เทียวเร่ร่อนตามที่สาธารณะ แสดงกิริยาวาจาไม่สุภาพ จับกลุ่มมั่วสุมก่อความเดือดร้อนรำคาญ หรือมีสารเสพติด คีฬา เสพสุรา หนีเรียน ทะเลาะวิวาท ติดเกม มีเพศสัมพันธ์ก่อนวัยอันควร เป็นต้น โดยแต่ละปีเด็กและเยาวชนจะเพิ่มปริมาณจาก การกระทำความผิดทุกปี นับว่ามีผลต่อคุณธรรม จริยธรรม ของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างยิ่ง (คมเพชร นัตรสุกุล, 2547) นอกจากนี้ สุวิมล ว่องวานิช และคณะ (2550) ได้กล่าวไว้ว่า มีงานวิจัยมากมายที่ชี้ให้เห็นถึงสังคมที่เป็นอันตราย ล่อแหลมทำให้เด็กและเยาวชน ของไทย หมกมุ่น ชื่นชม หลงใหลกับค่านิยมทางสังคมที่เน้นวัตถุนิยมมากเกินไปจนละเลยการยึดมั่น ใน ศาสนธรรม กระบวนการควบคุมปัจจัยสิ่งแวดล้อมรอบข้างที่เป็นพิษต่อเยาวชน นับวันจะทำให้ยากยิ่งขึ้น จนหลายเรื่องไม่สามารถควบคุมได้ จึงเป็นความจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องพัฒนาคุณภาพคนโดยเน้นการสร้างคุณลักษณะที่ดีของบุคคล (good character) ให้เป็นคนมีคุณธรรม

ในขณะที่การศึกษาถือได้ว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ ทักษะ ค่านิยม และคุณธรรมบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีมีคุณภาพ และประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำได้สะดวกขึ้น และได้รับผลที่แน่นอนรวดเร็ว เป้าหมายการจัดการศึกษาจะต้องมุ่งเน้นสร้างสรรค์สังคมให้มีลักษณะที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศชาติ โดยระบบ และมุ่งสร้าง “คน” หรือ “ผู้เรียน” ซึ่งเป็นผลผลิตโดยตรง ให้มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์มีศักยภาพ และความสามารถที่จะพัฒนาตนเองและนำไปสู่ความสำเร็จได้ (วัฒนาพร ระงับทุกข์ , 2542) ด้วยคุณค่าอันอนันต์ขององค์ความรู้ ในพุทธธรรมและระบบไตรสิกขาที่ชัดเจนในการศึกษา พัฒนาผู้เรียนทุกวัย กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักพัฒนาผู้เรียนทุกวัย กระทรวงศึกษาธิการ โดยสำนักพัฒนาวัฒนธรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงมีแนวคิดที่จะส่งเสริมให้สถานศึกษานำระบบของพุทธธรรมมาประยุกต์กับระบบการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาในปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อพัฒนาเยาวชนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ที่ได้เน้นคุณสมบัติ ของการเป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข อันเป็นเป้าหมายแท้ของพระพุทธธรรมอยู่แล้ว ให้มีความชัดเจนโดยผ่านการดำเนินงานของโรงเรียนวิถีพุทธ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา และตั้งแต่ปีการศึกษา 2552 เริ่มโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา

ดังนั้นการศึกษาเกี่ยวกับประสิทธิผลของการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสาจึงถือว่าเป็นเรื่องที่

ควรดำเนินการเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่า “ประสิทธิผล” จะเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จ หรือสิ่งบ่งบอกถึงความสามารถในการปฏิบัติการกิจขององค์กรว่าบรรลุเป้าหมายหรือไม่ และมีปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อระดับประสิทธิผลขององค์กร ดังมีนักวิจัยหลายท่านกล่าวถึงประสิทธิผลองค์กร เช่น Hannan and Freeman (1977) กล่าวว่าประสิทธิผลองค์กร หมายถึง องค์กรสามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ขององค์กรที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับ Barnard (1968) ที่ว่าประสิทธิผลองค์กรคือ การตอบสนองวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างสมบูรณ์ ความเข้มของการตอบสนองอย่างสมบูรณ์จะเป็นตัวชี้วัดความเข้มของประสิทธิผล ส่วน Kopelman (1986) พิจารณาประสิทธิผลองค์กรไว้ว่า ขึ้นอยู่กับผลิตภาพขององค์กร (productivity) โดยผลิตภาพคือ อัตราส่วนของผลผลิตต่อปัจจัยนำเข้า ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธิพงษ์ ยงกมล (2543) ที่กล่าวว่า ประสิทธิผลองค์กรต้องการปัจจัย 2 ส่วน คือ ปัจจัยประสิทธิภาพ (efficiency) ซึ่งหมายถึงการบรรลุเป้าหมายทั้งระยะสั้นและระยะยาว ด้วยการใช้ทรัพยากร เช่น คน เงิน เวลา วัสดุอุปกรณ์ ได้อย่างคุ้มค่าและเหมาะสม อีกส่วนหนึ่งคือ ปัจจัยประสิทธิผล (effectiveness) ซึ่งหมายถึงการพิจารณาทั้งระบบ ได้แก่ ผลผลิต ผลลัพธ์ประสิทธิภาพ เป็นต้น สำหรับการวิเคราะห์ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ได้ประยุกต์ใช้ตามกรอบแนวคิดของ Steers(1985) ที่เน้นกระบวนการสำคัญที่สัมพันธ์กับประสิทธิผลขององค์กร ซึ่งครอบคลุมมิติสำคัญ 3 มิติ คือ 1) การตระหนักและให้ความสำคัญกับการบรรลุเป้าหมายสูงสุดที่เป็นไปได้ 2) การพิจารณาองค์การเชิงระบบที่เน้นความสำคัญของปฏิสัมพันธ์ระหว่างองค์การกับสิ่งแวดล้อมและ 3) เน้นพฤติกรรมของบุคคลในองค์กร โดยเน้นความเข้าใจในบทบาทของพฤติกรรมของบุคคล ที่ส่งผลกระทบต่อผลิตผลขององค์กร และความจำเป็นของความสอดคล้องระหว่าง

เป้าหมายส่วนบุคคลกับเป้าหมายขององค์การ มีตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิผลขององค์การ 4 ด้าน คือ (1) ปัจจัยด้านลักษณะขององค์การ ได้แก่ โครงสร้างองค์การและเทคโนโลยี (2) ปัจจัยด้านลักษณะของสภาพแวดล้อม ได้แก่ สภาพแวดล้อมภายในองค์กรและสภาพแวดล้อมภายนอกองค์กร (3) ปัจจัยด้านลักษณะของบุคคล ได้แก่ ความผูกพันและการปฏิบัติงาน (4) ปัจจัยด้านนโยบายการปฏิบัติงาน ได้แก่ การกำหนดเป้าหมายเชิงกลยุทธ์ที่ชัดเจน การแสวงหาและการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ กระบวนการติดต่อสื่อสาร ภาวะผู้นำและการตัดสินใจ และการปรับตัวขององค์การและการริเริ่มสิ่งใหม่ๆ รวมถึงการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสาโดยตรง คือ (5) ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การบูรณาการตามหลักพุทธธรรมและวิธีการสอนหลากหลาย

จากข้อมูลและเหตุผลที่กล่าวมาทั้งหมด ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อจะได้ข้อค้นพบแนวทางการบริหารโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ให้เกิดประสิทธิผลสูงสุด รวมถึงการส่งผลกระทบต่อคุณภาพการศึกษาโดยรวมของประเทศและยังเป็นแนวทางให้โรงเรียนทั่วไปได้นำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ของนักเรียนให้มีคุณภาพอย่างยั่งยืนตลอดไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. เพื่อนำเสนอแนวทางการพัฒนา
ประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ทั้งเชิง
นโยบาย เชิงปฏิบัติและการดำเนินงาน

สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 : ลักษณะขององค์การ
มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ
เน้นจิตอาสา (ญาณิศา บุญจิตร, 2552 ; เจริญศรี พันปี,
2553)

สมมติฐานที่ 2 : ลักษณะขององค์การ
มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ
เน้นจิตอาสา โดยส่งผลผ่านตัวแปรลักษณะบุคลากร
(สุทธิพงศ์ ขงกมล, 2543; ธวัช กรุดมณี, 2550)

สมมติฐานที่ 3 : สภาพแวดล้อมภายใน
องค์การ มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของ
โรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา (ญาณิศา บุญจิตร, 2552;
นฤทธิ์ แสงสุขสว่าง, 2552)

สมมติฐานที่ 4 : สภาพแวดล้อมภายในองค์การ
มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ
เน้นจิตอาสา โดยส่งผ่านตัวแปรลักษณะบุคลากร
(กมลวรรณ รอดจำย, 2552; เจริญศรี พันปี, 2553)

สมมติฐานที่ 5 : ลักษณะบุคลากร
มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ
เน้นจิตอาสา (สุทธนา อันเกียรติพงษ์; กมลวรรณ
รอดจำย, 2552 ; Bentley, 1988)

สมมติฐานที่ 6 : นโยบายการบริหารและการ
ปฏิบัติ มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถี
พุทธเน้นจิตอาสา (Duke,1987; Chrispeels and Ann,
1990)

สมมติฐานที่ 7 : นโยบายการบริหารและ
การปฏิบัติ มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของ
โรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา โดยส่งผลผ่านตัวแปร
ลักษณะบุคลากร (นฤทธิ์ แสงสุขสว่าง, 2552;
กมลวรรณ รอดจำย, 2552)

สมมติฐานที่ 8 : การจัดการเรียนการสอน
มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ
เน้นจิตอาสา (ชาติรี นามคุณ, 2552; นฤทธิ์ แสงสุขสว่าง,
2552)

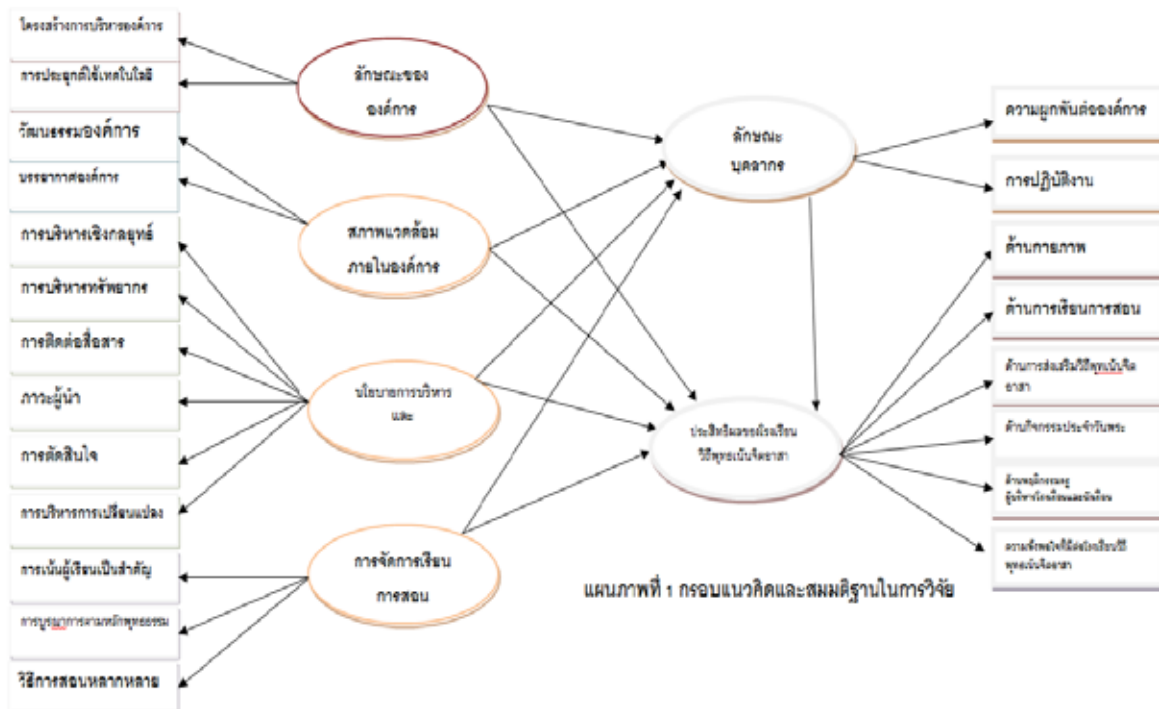
สมมติฐานที่ 9 : การจัดการเรียนการสอน
มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธ
เน้นจิตอาสา โดยส่งผลผ่านตัวแปรลักษณะบุคลากร
(สมคิด โพธิ์จุมพล, 2548; วรินทรา ปั่นงาม, 2550)

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา

เมื่อประมาณปี พ.ศ. 2554 โรงเรียนวิถีพุทธ
จำนวนหนึ่งจากทุกเขตพื้นที่การศึกษาได้มาพบกันโดย
การเชิญของสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัด
การศึกษา สพฐ. เพื่อมาแลกเปลี่ยนการจัดกิจกรรมการ
เสริมสร้างคุณธรรม มีแนวทางการพัฒนาโรงเรียนวิถี
พุทธเน้นจิตอาสา 20 กิจกรรม การพบกันครั้งนั้นเราไป
ศึกษาดูงานโรงเรียน 3 แห่งในจังหวัดนครราชสีมา ที่
เด่นในเรื่องการสร้างคนให้เป็นคนดี ด้วยกิจกรรม
หลากหลาย ได้แก่ โรงเรียนเมืองนครราชสีมา โรงเรียน
บ้านแปรง และโรงเรียนสะแกราวิทยาคม
จากการประชุมแลกเปลี่ยนกันครั้งนั้น ต่อเนื่องมาถึง
วันที่ 5-7 มิถุนายน 2555 ได้จัดให้โรงเรียนส่วนหนึ่ง
ประมาณ 30 แห่ง ได้มาเล่าสู่กันฟังและเป็นตัวแทนการ
ประชุมหารือเพื่อร่วมจัดกิจกรรมในปีงบประมาณ 2555
ได้ข้อสรุปว่า แบ่งโรงเรียน 232 โรงเรียน เป็น 6
กลุ่ม กลุ่ม 1 = 37 โรงเรียน กลุ่ม 2 = 36 โรงเรียน กลุ่ม
3 = 46 โรงเรียน กลุ่ม 4 = 40 โรงเรียน กลุ่ม 5 = 34
โรงเรียน กลุ่ม 6 = 39 โรงเรียน ทั้ง 6 กลุ่มวางแผนให้
โรงเรียนในกลุ่มตนเองมาเล่าแลกเปลี่ยนและตอบโจทย์
ว่าเราจะมีแนวทางให้นักเรียนเป็นคนดีได้อย่างไรบ้าง
คาดว่าทั้ง 6 กลุ่มจะจัดกิจกรรมภายในเดือนสิงหาคม
2555 โดยดูข้อมูลประธานการจัดกิจกรรมได้รวมทั้ง ขอ
เชิญติดตามข้อมูลได้จากประธานแต่ละกลุ่ม

กรอบแนวคิดการวิจัย

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดและสมมติฐานในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งออกเป็น 2 ระยะ ได้แก่

ขั้นตอนการวิจัยระยะที่ 1 กาพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างตัวบ่งชี้

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้

ขั้นตอนการวิจัยระยะที่ 2 การวิเคราะห์ปัจจัยคัดสรรที่คาดว่าจะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและกำหนดกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 3 สร้างและพัฒนาเครื่องมือวิจัย

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 5 สรุปและนำเสนอผลการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ โรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 จำนวน 236 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้สุ่มโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้น ตามลักษณะภูมิศาสตร์เป็น 5 กลุ่ม ได้แก่ (1) กลุ่มภาคกลางและกรุงเทพมหานคร (2) กลุ่มภาคตะวันออก (3) กลุ่มภูมิภาคเหนือ (4) กลุ่มภาคเหนือ และ (5) กลุ่มภาคใต้ ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 200 โรงเรียน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสัมภาษณ์เป็นการสัมภาษณ์

แบบเจาะลึก (In-depth interview) เกี่ยวกับการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน/รูป ได้แก่ พระสงฆ์

นักวิชาการ ศึกษาานิเทศก์ ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอน

แบบสอบถามปัจจัยคัดสรรที่ส่งผล

ต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา

แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์แบบไม่

เป็นทางการ แบบสัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากประธาน

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้อำนวยการ

โรงเรียน รองผู้อำนวยการ โรงเรียน และครูผู้สอนของ

โรงเรียนคุณธรรมชั้นนำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณผู้วิจัยส่ง แบบสอบถาม

พร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากวิทยาลัยบัณฑิตศึกษาด้านการจัดการ มหาวิทยาลัยศรีปทุม ไปยังโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสาที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยดำเนินการเก็บ

รวบรวมข้อมูลและการจัดทำข้อมูล โดยนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งทั้ง 3 กระบวนการนี้จะทำควบคู่ไปกับกระบวนการเก็บรวบรวมข้อมูล และขั้นตอนสุดท้ายนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์มาเขียนรายงานการวิจัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของกลุ่ม

ตัวอย่าง ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่ามัธยฐานเลขคณิต หรือค่าเฉลี่ย (mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) ค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโค้ง (kurtosis) ของตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกต

ได้ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ โดยวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

2. วิเคราะห์เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของ

ปัจจัยคัดสรรที่คาดว่าจะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ที่ผู้วิจัยได้ศึกษากับข้อมูลเชิงประจักษ์ พร้อมทั้งคำนวณหาขนาดอิทธิพลทางตรง อิทธิพลทางอ้อม และอิทธิพลรวมของปัจจัยคัดสรรที่คาดว่าจะส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา รวมถึงค่าสถิติแสดงเส้นอิทธิพลทางตรงและทางอ้อม (direct – indirect effect) และอิทธิพลรวม (total effect) ของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ใช้ค่าสถิติ ได้แก่ ค่าไค-สแควร์ ดัชนีวัดระดับความกลมกลืน ดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้แล้ว ดัชนีรากกำลังสองเฉลี่ยของส่วนที่เหลือ ดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ย ความคลาดเคลื่อนโดยประมาณ

3. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้ การ

วิเคราะห์แบบอุปนัย โดยการตีความสร้างข้อสรุป จากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้ การวิเคราะห์โดยการจำแนกชนิดของข้อมูล คือ การจำแนกข้อมูลออกเป็น 2 ชนิด ทั้งโดยวิธีที่ใช้แนวคิดทฤษฎีและไม่ใช้ทฤษฎี

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยที่สำคัญ สรุปได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของ

โรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ได้องค์ประกอบหลัก จำนวน 6 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้จำนวน 44 ตัวบ่งชี้ ได้แก่ องค์ประกอบด้านกายภาพ จำนวน 8 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการเรียนการสอน จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านการส่งเสริมวิถีพุทธเน้นจิตอาสา จำนวน 10 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านกิจกรรมประจำวันพระ จำนวน 5 ตัวบ่งชี้ องค์ประกอบด้านพฤติกรรมครู ผู้บริหาร โรงเรียน และนักเรียน

จำนวน 6 ตัวบ่งชี้ และองค์ประกอบด้านความพึงพอใจที่มีต่อโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา จำนวน 9 ตัวบ่งชี้ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่า

2.1 โมเดลปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธจิตอาสา มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก ค่าไค-สแควร์เท่ากับ 112.77 ที่องศาอิสระ 98 มีค่าความน่าจะเป็นเท่ากับ 0.09 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนมีค่าเท่ากับ 0.98 ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแก้ มีค่าเท่ากับ 0.96 และค่าดัชนีรากที่สองของค่าเฉลี่ยความคลาดเคลื่อนกำลังสองของการประมาณค่า มีค่าเท่ากับ 0.02

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสาสูงสุดคือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร รองลงมา คือ ลักษณะขององค์กร การจัดการเรียนการสอน และนโยบายการบริหารและการปฏิบัติ และปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุด คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร รองลงมา คือ นโยบายการบริหารและการปฏิบัติและการจัดการเรียนการสอน ส่วนปัจจัยที่มีอิทธิพลรวมมากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอน นโยบายการบริหารและการปฏิบัติและลักษณะขององค์กร ตามลำดับ

3. แนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา

3.1 แนวทางเชิงนโยบายสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แก่ การบูรณาการงานคุณธรรม จริยธรรม การสร้างโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำให้เป็นต้นแบบที่ยั่งยืน การนำตัวบ่งชี้ประสิทธิผลไปประยุกต์ใช้

การสืบทอดหลักคิด และคำสอนที่เป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธาของประเทศ การปรับการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม และการนำผลการวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการสถานศึกษาไปประยุกต์ใช้

แนวทางเชิงปฏิบัติและการ

ดำเนินงาน สำหรับโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ได้แก่ การจัดทำแผนกลยุทธ์ การจัดทำโครงการสู่การปฏิบัติ การนำปัจจัยที่ส่งผลจากผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ การนำตัวบ่งชี้ประสิทธิผลไปประเมินภาคเรียนละครั้ง การจัดการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม ผ่านกระบวนการ/กิจกรรมที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง การพัฒนาครูและบุคลากรหลักเพื่อขยายผลการถ่ายทอดคุณธรรม จริยธรรม การนิเทศติดตามที่เป็นระบบและต่อเนื่อง การสรุปผลการดำเนินการตามโครงการ รวมทั้งปัญหา อุปสรรค ข้อเสนอแนะ และการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานขับเคลื่อนด้านคุณธรรม จริยธรรม

การอภิปรายผล

1. การพัฒนาตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการวิจัยระบุว่า ดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย ขั้นตอนที่ 1 การสร้างตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ได้ดำเนินการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ได้องค์ประกอบหลัก จำนวน 6 องค์ประกอบ ตัวบ่งชี้จำนวน 44 ตัวบ่งชี้ ส่วนขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ได้ดำเนินการพัฒนาโดยการ สัมภาษณ์แบบเจาะลึก จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน/รูป และตรวจสอบคุณภาพตัวบ่งชี้จากการ หาฉันทามติ จากผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สัมภาษณ์แบบเจาะลึก พบว่า ได้องค์ประกอบหลัก จำนวน 6 องค์ประกอบ และตัวบ่งชี้

จำนวน 44 ตัวบ่งชี้ ซึ่งสามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้ เนื่องจากประสิทธิผลของโรงเรียน วิถีพุทธเน้นจิตอาสา ได้นำแนวคิดจากสำนักพัฒนานวัตกรรมการจัดการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ได้สรุปแนวทางการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ในการประชุมผู้บริหาร โรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา รุ่นที่ 1 และรุ่นที่ 2 ณ สถาบันพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา จังหวัดนครปฐม จำนวน 5 ด้าน 20 กิจกรรม และการประยุกต์กับตัวชี้วัดแนวทางการดำเนินงานโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ให้เป็นรูปธรรมของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2554 เกี่ยวกับการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธ อย่างน้อย 29 ประการ ประกอบกับผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้สัมภาษณ์เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านโรงเรียนวิถีพุทธหรือโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ทำให้ได้พัฒนาตัวบ่งชี้ ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา มีความครอบคลุมในทุกด้าน ในการนำไปประเมินผลโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ซึ่งสอดคล้องกับ บดินทร์ ธรรมสังวาลย์ (2553) ที่ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพโรงเรียนวิถีพุทธ โดยแบ่งการวิจัยเป็น 3 ขั้นตอน คือ ตอนที่ 1 การสร้างตัวบ่งชี้คุณภาพโรงเรียนวิถีพุทธ ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพโรงเรียนวิถีพุทธ และขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบคุณภาพของตัวบ่งชี้คุณภาพโรงเรียนวิถีพุทธ ผลการวิจัย พบว่า ได้ตัวบ่งชี้คุณภาพโรงเรียนวิถีพุทธ ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบหลัก 14 องค์ประกอบย่อย 66 ตัวบ่งชี้

2. การวิเคราะห์ปัจจัยคัดสรรที่ส่งผลต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา จากผลการวิเคราะห์ความสอดคล้องของปัจจัยคัดสรรที่ส่งผล ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา กับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่าโมเดลปัจจัยคัดสรรที่ส่งผล ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสามีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยปัจจัยคัดสรรที่มีอิทธิพลทางตรงโดยรวมต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนวิถี

พุทธเน้นจิตอาสา มากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์กร รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอน นโยบายการบริหารและการปฏิบัติและลักษณะขององค์การตามลำดับ เป็นองค์ประกอบที่สามารถนำมาอภิปราย ดังนี้

2.1 จากผลการวิจัยพบว่า

สภาพแวดล้อมในองค์กรมีอิทธิพลทางตรงต่อ ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา มากที่สุด ซึ่งเป็นตัวแปรแฝงที่วัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ ดังนี้

2.1.1 ปัจจัยวัฒนธรรม

องค์กร แสดงว่าโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา จะต้อง มีสภาพแวดล้อมภายในองค์กรที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม องค์กรที่ดี คือ ผู้บริหาร โรงเรียนและครู โรงเรียนวิถีพุทธ เน้นจิตอาสา ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างได้เหมาะสม ปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยของทางราชการ เป็นแบบอย่างที่ดี แก่นักเรียน มีการถ่ายทอดแบบแผนการปฏิบัติและพิธีการต่างๆจากรุ่นพี่สู่รุ่นน้อง มีการเสริมสร้างสัมพันธภาพที่ดีเพื่อความสามัคคีในหมู่คณะ มีระบบมาตรฐานในการปฏิบัติงานที่โปร่งใสเป็นธรรม มีกระบวนการทำงานเป็นทีม โดยเน้นการมีส่วนร่วมในการคิด การดำเนินงานและ ประเมินผล รวมถึงมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ครูได้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้จากประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ซึ่ง สอดคล้องกับ Bentley (1988) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับการ สร้างประสิทธิภาพของโรงเรียนมัธยมศึกษา พบว่า โรงเรียนมัธยมศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ครูจะมีความสามัคคี ร่วมกันในการทำงาน เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนและ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน และสอดคล้องกับ รุจา รอดเข็ม (2547) ที่ได้ศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนารูปแบบ การประเมินประสิทธิภาพองค์กรของวิทยาลัย ในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข ผลการวิจัยสรุปได้ว่า ตัวแปร สาเหตุที่มีอิทธิพลต่อประสิทธิภาพของวิทยาลัย ในสังกัด กระทรวงสาธารณสุข เรียงตามน้ำหนักอิทธิพลรวม ดังนี้ ภาวะผู้นำ บรรยาการองค์กร การติดต่อสื่อสาร วัฒนธรรมองค์กร การบริหารเชิงกลยุทธ์

2.1.2 ปัจจัยบรรยากาศ

องค์การ แสดงว่าโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา จะต้องมียุทธศาสตร์ในองค์การที่เกี่ยวกับบรรยากาศองค์การที่ดี คือ มีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน สอดคล้องกับปัจจุบันและสะดวกต่อการปฏิบัติ ที่แนวปฏิบัติงานที่ยืดหยุ่น สมเหตุสมผล ทำให้การปฏิบัติงานของครูและบุคลากรเป็นไปอย่างคล่องตัว มีการสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างครูกับบุคลากรทุกระดับ มีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนให้การยอมรับในความรู้และความสามารถ ความคิดเห็นของครูและบุคลากรต่อการตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ และมีการประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติครูและบุคลากรที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับ สุทธิพงษ์ ยงกมล (2543) ที่ได้ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน มี 12 ด้าน คือ (1) โครงสร้างองค์การ (2) เทคโนโลยีองค์การ (3) วัฒนธรรมองค์การ (4) บรรยากาศองค์การ (5) การรับรู้ของบุคลากร (6) ทักษะและค่านิยมของบุคลากร (7) บุคลิกของบุคลากร (8) การเรียนรู้ของบุคลากร (9) แรงจูงใจของบุคลากร (10) การวิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (11) การกำหนดกลยุทธ์ และ (12) การปฏิบัติตามกลยุทธ์

2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสามากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์การ โดยมีขนาดอิทธิพลทางตรง เท่ากับ 0.14 โดยมีตัวแปรสังเกตได้ที่น่าสนใจอีกประการได้ ประกอบด้วย ปัจจัยวัฒนธรรมองค์การ และบรรยากาศองค์การ ดังที่ Steers (1985) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์การเป็นปัจจัยผลลัพธ์จากบุคลากร ซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลและการดำเนินงานภายในองค์การ ได้แก่ วัฒนธรรมองค์การและบรรยากาศองค์การ และ Steers (1985) ยังได้กล่าวว่า สภาพแวดล้อมภายในองค์การ เป็นปัจจัยผลลัพธ์ของบุคลากรอาจแตกต่างกันไป แต่ก็มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม

ของบุคลากรภายในองค์การ ประกอบด้วย การให้ความสำคัญ การให้ความสนใจต่อพนักงาน การมุ่งให้รางวัลและการลงโทษ ความมั่นคงกับความเสี่ยง การเปิดกว้างกับการปกปิดหรือปกป้อง ซึ่งเป็นเรื่องของบรรยากาศและวัฒนธรรมองค์การ และสอดคล้องกับ ธงชัย สันติวงษ์ (2542) ที่ได้กล่าวว่า วัฒนธรรมองค์การคือ ค่านิยม (Value) แนวคิดกับความเชื่อ (Concept & beliefs) ที่ได้มีการพัฒนา สังคม และขัดเกลามาเป็นเวลานานกลายเป็นสิ่งที่สมาชิกในองค์การต่างจะยึดถือและปฏิบัติตาม จนกลายเป็นเครื่องมือสนับสนุนให้การดำเนินงานประสบความสำเร็จ โดยเฉพาะอาศัยความเข้าใจและประสานทุ่มเททำงานไปในทิศทางเดียวกันตามสิ่งที่ยึดมั่นร่วมกัน

3. การนำเสนอแนวทางการพัฒนา

ประสิทธิผลโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา

3.1 การนำเสนอแนวทางการพัฒนา

ประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสาเชิงนโยบาย จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ในข้อที่ 1 และข้อที่ 2 ที่ได้ อภิปรายผลข้างต้น ผู้วิจัยจึงได้สังเคราะห์งานวิจัยนำเสนอเชิงนโยบายเพื่อให้หน่วยงานระดับสูงทั้งกระทรวงศึกษาธิการ และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานนำไปกำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสาให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย 1) การบูรณาการงานคุณธรรม จริยธรรมของสถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการให้เชื่อมโยงสู่เป้าหมายเดียวกัน 2) ส่งเสริมโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ให้เป็นโรงเรียนคุณธรรมชั้นนำในการเป็นต้นแบบการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ที่ยั่งยืน 3) สนับสนุนให้นำตัวบ่งชี้ประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ไปประยุกต์ใช้ในการประเมินคุณธรรม จริยธรรม ของสถานศึกษาในสังกัด 4) สนับสนุนให้สถานศึกษาสืบทอดหลักคิดและคำสอนที่เป็นศูนย์รวมแห่งศรัทธาของประเทศ 5) การปรับการเรียนการสอนในการศึกษาระดับต่างๆ ที่เน้นการสอนคิดวิเคราะห์ การ

รู้ให้รู้ผล การรู้แยกผิดถูก การรู้รักสามัคคี ผ่านกิจกรรม ที่เชื่อมโยงกับสภาพการณ์ปัจจุบัน และ 6) การสนับสนุน ให้นำผลการวิจัยที่เกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารจัดการ สถานศึกษา และปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความสำเร็จ และความมีประสิทธิภาพ ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดคุณภาพ ด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่ยั่งยืนตลอดไป ที่นำเสนอ แนวทางข้างต้นเพราะว่าทั้ง กระทรวงศึกษาธิการ และ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นผู้ กำหนดนโยบายด้านการศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาได้ นำไปปฏิบัติ โดยเฉพาะจากสถานการณ์ของประเทศใน ปัจจุบัน จึงเป็นการเหมาะสมอย่างยิ่ง ที่จะต้องมีนโยบาย ด้านคุณธรรม จริยธรรม ที่มีเป้าหมายชัดเจน เป็นเอกภาพ เพื่อนำไปสู่สถานศึกษาที่เป็นผู้ปฏิบัติในการนำไปสู่ เป้าหมายเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับ Katz and Kahn (1978) ที่ได้กล่าวว่า นโยบายเป็นผลอันเกิดจากการ ต่อรอง การปฏิบัติตามข้อตกลง และการประนีประนอม ในการกำหนดเป้าหมาย การตรวจสอบทางเลือก และ ค้นหาวิธีเพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุถึงเป้าหมายที่ ต้องการ และอาจถือได้ว่า นโยบายเป็นกฎ และระเบียบที่ กำหนดขึ้นเพื่อใช้ในการตัดสินใจเมื่อบุคคลใดบุคคล หนึ่ง หรือหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่ง ประสบกับปัญหา ในการปฏิบัติงาน

3.2 การนำเสนอแนวทางการพัฒนา ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสาเชิงปฏิบัติ และดำเนินงาน ได้แก่

3.2.1 ข้อเสนอแนวทางการ พัฒนาประสิทธิภาพของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา เชิง ปฏิบัติ และการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วย (1) การจัดทำ แผนกลยุทธ์ระยะ 3- 5 ปี (2) การจัดทำโครงการที่ สอดคล้องกับแผนกลยุทธ์ (3) การนำปัจจัยที่ส่งผลทั้ง 4 ด้านไปประยุกต์ใช้ (4) การนำตัวบ่งชี้ประสิทธิภาพของ โรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ไปประเมินอย่างน้อยภาค เรียนละครั้ง (5) จัดการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม ผ่านกระบวนการ/กิจกรรมที่เชื่อมโยงชีวิตจริง สัมรอบ

ข้าง และสภาพแวดล้อม (6) การพัฒนาครูและบุคลากร หลักของโรงเรียน เพื่อขยายผลการถ่ายทอดคุณธรรม จริยธรรม ไปสู่ชุมชน สังคม (7) มีการนิเทศติดตาม การ จัดการเรียนการสอนคุณธรรม จริยธรรม และกิจกรรม ต่างๆ อย่างเป็นระบบที่ชัดเจน และต่อเนื่อง (8) มีการ สรุปการดำเนินการตามโครงการ รวมทั้งปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะไปพัฒนาในการจัดทำโครงการครั้ง ต่อไป และ (9) การแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการ ขับเคลื่อนด้านคุณธรรม จริยธรรม แต่ละปีการศึกษา ที่ เป็นเช่นนี้เพราะโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสาต้องแสดง ความเป็นโรงเรียนต้นแบบด้านคุณธรรม จริยธรรม อย่าง ชัดเจน โดยมีการบริหารที่เป็นระบบ และมีเป้าหมาย ชัดเจน เพื่อให้โรงเรียนอื่นได้นำไปเป็นแบบอย่าง ซึ่ง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน (2550) ที่กล่าวว่า การวางแผนกลยุทธ์ มีขั้นตอน จัดทำแผนกลยุทธ์ 7 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 : การ วิเคราะห์ภารกิจของหน่วยงาน ขั้นตอนที่ 2 : การ วิเคราะห์สภาพแวดล้อม (SWOT Analysis) ขั้นตอนที่ 3 : การกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ ขั้นตอน ที่ 4 : การกำหนดกลยุทธ์ ขั้นตอนที่ 5 : กำหนดแผนงาน/ โครงการ ขั้นตอนที่ 6 : ดำเนินการตามแผน และขั้นตอน ที่ 7 : ประเมินและรายงานผล

ข้อเสนอแนะ

1. ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิต อาสา ได้รับอิทธิพลมากที่สุด จากสภาพแวดล้อมภายใน องค์การ ซึ่งประกอบด้วย วัฒนธรรมองค์การและ บรรยายองค์การ ดังนั้น ในการบริหารจัดการโรงเรียน วิถีพุทธเน้นจิตอาสา ควรให้ความสำคัญ การสร้าง วัฒนธรรมองค์การที่เข้มแข็งและมีคุณภาพ โดยเฉพาะ การถ่ายทอดแบบแผนการปฏิบัติและพิธีการต่างๆจาก รุ่น ที่สู่รุ่นน้อง

2. จากการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยลักษณะขององค์การกับสภาพแวดล้อมภายใน

องค์การ มีความสัมพันธ์กันสูงสุด ดังนั้นในการบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา สถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญกับการปรับโครงสร้างองค์การให้มีความยืดหยุ่น สามารถปรับเปลี่ยนเพื่อรองรับและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่เกิดขึ้น ควบคู่กับการสร้างบรรยากาศองค์การที่เป็นกัลยาณมิตร การให้การยอมรับในความรู้ ความสามารถ ความคิดเห็นของครูและบุคลากรต่อการตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบ เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. จากการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ด้านกิจกรรมประจำวันพระ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก แต่พบว่า เป็นด้านที่ต่ำที่สุดใน 6 ด้าน เมื่อพิจารณาในรายละเอียดพบว่า กิจกรรมส่วนใหญ่ จะมีข้อจำกัดด้านการบริหารจัดการ เวลา และความผูกพันเกี่ยวกับวัฒนธรรมการกิน โดยเฉพาะการรับประทานอาหารมังสวิรัตินมื่อกลางวันที่เป็นวันพระ ทั้งผู้บริหาร โรงเรียน ครูและนักเรียน จะต้องปรับตัว รวมทั้งการบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวัน ที่เป็นระบบมาตรฐานเดียวกัน ดังนั้นควรมีการวิจัยที่เกี่ยวกับรูปแบบการสร้างวัฒนธรรมกิจกรรม

คุณภาพ สำหรับโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา

2. จากผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา มากที่สุด คือ สภาพแวดล้อมภายในองค์การ แสดงว่าโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา จะต้องมีความมีวัฒนธรรมองค์การและบรรยากาศองค์การที่มีคุณภาพ ดังนั้นควรมีการศึกษาวิจัยรูปแบบวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิภาพสำหรับโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา เพื่อพัฒนารูปแบบวัฒนธรรมองค์การที่มีประสิทธิภาพสำหรับใช้เป็นแนวทางบริหารจัดการโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสาหรือโรงเรียนทั่วไปต่อไป

3. เนื่องจากปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ที่ได้ศึกษาได้ข้อมูลจากโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสาทั่วประเทศ ดังนั้น ควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนวิถีพุทธเน้นจิตอาสา ระหว่างภูมิภาคที่แตกต่างกันไป เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของปัจจัยที่ศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ รอดจ่าย. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็ก. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล. (2547). การศึกษาและพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเด็กและเยาวชนไทย (ระดับมัธยมศึกษา). วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- เจริญศรี พันปี. (2553). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขึ้น พื้นฐานที่บริหารงานตาม กฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอ านาการบริหาร และการจัดการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรคุุณบัณฑิต ภาควิชานโยบายการจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญาณิศา บุญจิตร. (2552). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลขององค์การของสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธวัช กรุดมณี. (2550). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความมีประสิทธิภาพขององค์การของโรงเรียนที่บริหารโดยใช้ โรงเรียนเป็นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรคุุณบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บดีนัท ธรรมสังวาลย์. (2553). การพัฒนาตัวบ่งชี้คุณภาพโรงเรียนวิถีพุทธ. ปริญญานิพนธ์การศึกษาคุุณบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. (2555). โรงเรียนวิถีพุทธ. พระนครศรีอยุธยา: ผู้แต่ง.
- วัฒนาพร ระงับทุกข์. (2542). แผนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง. กรุงเทพฯ: แอล ที เพรส.
- สุทธิพงษ์ ยงกมล. (2543). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนที่ใช้ภาษาอังกฤษเป็นสื่อการสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิมล ว่องวานิช และคณะ. (2550). การวิจัยปฏิบัติการในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Barnard, C. L. (1968). *The functions of executive*. Cambridge: Harvard University.
- Hannan, M. & Freeman, J. (1977). The population ecology of organizations. *American Journal of Sociology*, 82(5), 929-964.
- Katz, D., & Kahn, R. L. (1978). *The social psychology of organization* (2nd ed.). New York: John Wiley.
- Kopelman, E. R. (1986). *Managing productivity in organizations*. N.P.: McGraw-Hill.
- Steers, R. M. (1985). *Managing effective organization: An introduction*. Boston. Mc: Kent.
- Steers, R. M. & Lyman, W. P. (1991). *Motivation and work* (6th ed.). New York: McGraw-Hill.

